Anul XXI. Orăştie, 27 Decembre 1928. Preţul acestui număr cu „Foaia In!" 2 Lei. Nrul 52.

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea", „Foaia Interesantă" şi „Plugarul Luminat" — 100 Lei pe an, 50 Lei pe ½ an, 25 Lei pe ¼ de an.
Pentru ţărani: preoţi, învăţători, mici meseriaşi şi mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe ½ an, 15 Lei pe ¼ de an.
Pentru Iugoslavia şi Cehoslovacia 120 Lei pe an. — Pentru America 150 Lei (abia 75 cenţi) pe an, trimişi prin cec de bancă loii la Orăştie

Redacţia în Orăştie (Trans.) | Foaie pentru popor. | Director: Pr. IOAN MOŢA | Apare în fiecare Joi | Administraţia în Orăştie (Trans.)

Pe aiurea şi pe la noi.

America a înscris în lege „numerus clausus" pentru străini de pe tot globul, — în scop de a-şi apăra pumnul traiu al cetăţenilor săi, ai fiilor neamului său! Şi pe Englezi îi alungă dela ea, dacă vin mai mulţi decât îngădue ea! — Iar noi? —

Nebunia mergerii la America, azi o boală a tuturor ţărilor în Europa. Chiar şi în Anglia, lume multă se doreşte — la America!.. Fuge lumea din ţările unde mărfurile nu mai sunt aşa căutate de alte state, cum erau nainte de războiu. Şi nu-s căutate pentru marea deosebire de preţ între bani. Noi nu mai putem cumpăra mărfuri engleze, nici franceze chiar, că ne sunt prea scumpe. Şi aşa fabricile engleze îşi încetinează lucrul, ori îl opresc de tot, până pot desface ce au gata... Aşa apoi, oraşele lor se umplu de muncitori fără lucru. Şi aceia o iau razna, roiuri-roiuri, spre America, — în nădejde că acolo vor da de mai bine...

Dar America s'a spăriat şi ea de năvala de guri flămânde şi buzunare goale spre ea. De aceea a adus o lege care e — „numerus clausus" (număr ţărmuriu) pentru toate ţările de pe glob! Ea zice: Nu mai primesc decât un număr restrâns de oameni din fiecare ţară: Din ţara mare, un număr mai mare, din ţara mică, un număr mai mic! Casa mea nu e han fără fund pentru toţi vagabonzii lumii, cari să iee pânea din gura cetăţenilor mei, înştiinţându-se că lucrează şi mai ieftin, decât să stee fără lucru! Căci prin asta strică preţurile muncii, trezesc nemulţumirea lucrătorilor mei, tulburările şi năcazurile sunt gata!

Adecă — „numerus clausus" *pentru streini!*

Par'că aud pe studenţii noştri, cerând, *pentru tocmai aceleaşi cuvinte*, să se pună sâta de oprire a străinilor la Universităţi.: Universitatea e fabrica, ce dă învăţaţii şi slujbaşii (muncitorii cu capul, cu ştiinţa) ţării noastre.

„Acele câmpuri de luptă (şi de traiu şi de pază a binelui ţării), de vor fi năpădite prea tare de streini, noi, fii adevăraţi ai ţării şi ai neamului, vom fi strîmtoraţi şi nimiciţi prin îmbulzala lor!.. Cerem apărare faţă de acest viitor primejduit!" — zic tinerii.

Guvernul Americei a adus legea de numerus clausus pentru muncitorii pălmaşi şi meseriaşi streini, apărându-şi pe muncitorii săi! La noi, înţelepţii neamului aruncă la temniţă pe tinerii nostri pentru-că cer şi ei scut pe tărâmurile muncii lor cu ştiinţa!..

Dar ne întoarcem de unde porniram cu vorba: Fiecare ţară poate trimite numai un anumit număr de oameni în America. Tot ce merge mai mult, — nu se primeşte!

Din Anglia au mers la America în anul de faţă atâta inşi, câţi a arătat America, că poate primi. Luna trecută însă, au sosit la ţărmii Americei încă 2000 de supuşi englezi. bătând la poarta ei pentru întrare, Ştiţi ce li-s'a răspuns:

— „Numărul vostru s'a umplut! Nu mai primim nici pe unul! *Cu aceleaşi vapoare, care v'am adus, vă trimitem înapoi!*"

Şi vin frumos înapoi şi tac. Şi doar sunt... Englezi, nu coada neamurilor! Şi lumea nu zbiară că America e „tirană". Nici „Liga Drepturilor Omului" nu strigă că America calcă în picioare „libertatea omului de a se duce unde vrea pe glob!.."

Dar când noi spunem: Nu mai daţi drumul la atâta potop de lifte streine, asupra scumpei noastre ţări, că ne mănâncă de vii!... — îndată se ridică „Liga Drepturilor Omului" în frunte cu Mille şi Costaforu şi Rosenthal şi Stinkstein, ajutaţi şi de câţiva guri-cască dintre ai nostri, — şi umplu Europa cu ţipetele lor, că în „sălbateca Walahie", sunt „prigoniţi" streinii, în deosebi minunaţii fii ai lui Izrael...

Vedeţi şi gândiţi, dragi cetitori, ce ne porunceşte nouă America, prin Wilsonii şi Şloimsohnii ei: Să dăm cea mai largă libertate ori-cui, de ori-unde şi cu ori-ce-gând ar veni la noi, că de aceea e om, să-şi poată căuta traiul unde vrea în lume!..

Dar — la ei acasă, Wilson şi urmaşii săi, numai aşa nu fac!..

Noi să ne înţelegem rostul aşa cum ei şi-l înţeleg pe al lor: să ne iubim ţara şi s'o ferim de năvala streină, aşa cum ei şi-o iubesc şi şi-o feresc pe a lor!

Numai atunci vom fi la locul nostru, — cum sunt ei la al lor!

Nu ne spuneţi nimic nou!

Ci-că Saşii şi Ungurii trebue să ţină cât mai tare la olaltă.

O foaie ungurească din Cluj spune, că faţa cu năzuinţele Românilor de a se face ei stăpâni pe toate în ţara asta (ca şi cum acest lucru ar fi o nedreptate, şi nu ceva firesc!), — soarta sileşte pe Unguri şi Saşi să ţină cât mai strâns la olaltă. Dragostea împrumutată între germani şi unguri, e azi fapt viu! (Par'că n'ar fi de mult!)

Ci că primejdia nu le vine dela poporul român (nu, că pe ăsta voi şi azi îl credeţi oaie de tuns şi vacă blând de muls!), ci le vine dela bărbaţii politici, „cari, orbiţi de lumina marei unităţi naţionale, nu mai văd interesele (trebuinţele) de viaţă ale celorlalte neamuri..." „Fiecare zi îşi are grozăvia ei!.." strigă gazeta maghiară, văzând o grozăvie în aceea, că se ridică colo şi colo noi aşezeminte de cultură şi economice româneşti, că întreprinderi uriaşe economice cari erau curat maghiare şi jidoveşti, sunt silite a face loc la conducerea lor şi la câştigul pe care-l dau, şi Românilor! Astea-s „grozăvii." — Şi împotriva acestor „grozăvii" sunt chemate toate neamurile neromâne, să-şi dee mâna şi să se apere, să cerce a se ţinea ele pe sine toţi în starea în care eram sub Unguri: ele în cer, noi în iad...

Nu-s proşti aceşti compatrioţi!

Babeş-Bolyai University Library Cluj

Părerile foilor

asupra celor petrecute în jurul „Congresului Presei" dela Cluj.

După-ce închelasem numărul trecut al foii şi văzusem numai un ziar din Cluj, „Infrăţirea", ne-au sosit şi celelalte foi din Cluj şi din alte părţi, şi am cunoscut părerile tuturora. Aceste păreri se împart în două: Toate foile jidoveşti şi jidovite sunt cătrănite foc pe studenţi; asemenea sunt împotriva lor foile de partid, care cred că azi-mâne stăpânii lor pot ajunge la cârma ţării şi pe atunci să fie „bine" cu jupânii, fiindcă jupânii au pungile cele mari cu bani, — ba şi pân'atunci e bine să fii „bine" cu ei, că nu ştii când îţi pot fi — de folos.

Sunt, ce e drept, şi unele foi de partid, cari dau naibii toate poruncile de „ţine-ţi-gura" şi spun că — nu studenţii, ci codrul de foi jidoveşti şi jidovite sunt de vină! Ele, prin purtarea lor nepatriotică şi vădit duşmană ţării şi neamului nostru, scot din răbdare lumea Şi tinerimea e totdeauna printre cei dintâi care izbucneşte împotriva stărilor păgubitoare pentru neam şi ţară.

Din capul locului pe partea tinerimei au păşit şi şi-au arătat deschis părerea, foile cu adevărat neatârnătoare, cari n'au palma pe gură din partea stăpânilor lor, cari stăpâni şi ei au palma pe gură din partea Evreilor.

Iată cari foi de ce păreri au fost asupra demonstraţiilor dela Cluj:

Din cele din Cluj, cinci au fost din capul locului cu totul pe partea tinerimei, şi anume:

„Ideea Naţională", cu directorul ei dl Em. D. Vasiliu, a scos număr special (anume, în afară de şir) îndată după cele întâmplate, şi arată că acest „Congres" era să fie o umilire a neamului nostru românesc în faţa neamurilor străine din ţară, — căci fusese pregătit de jupânii dela Bucureşti, cari sunt tari şi mari în societăţile gazetăreşti de acolo, aşa fel, că venind la Cluj, să se întărească încă, ei streinii, prin luarea în braţe a gazetarilor nnguri şi jidani, — şi să aducă hotărâri în numele tuturor foilor din ţară, aşa cum sufletelor româneşti dela adevăratele foi româneşti, nu putea să le placă. Ca dovadă „Ideea Naţională" arată, că veniseră dela Bucureşti, ca „soli ai presei" (ai gazetăriei) „române" de acolo: 40 de Jidani şi abia vre-o 20 de Români.

Iar aici aveau să se întâlniască cu o armată de gazetari de-ai streinilor, între cari numărul jidanilor era şi mai mare. Şi poate ori-cine închipui ce fel de „Congres al presei „române" era să fie acesta.

In faţa acestei arătări, un număr de 18 redactori din Cluj, români neînduplecaţi, s'au adunat în redacţia foii „Lumea şi Ţara" şi „Cosinzeana" a dlui Dr. Sebastian Bornemisa, şi acolo au chibzuit ce e de făcut? Şi s'au înţeles a-şi arăta nemulţumirea cu felul cum a fost pregătit tot „Congresul", la care nu erau poftiţi toţi gazetarii, ci numai „delegaţii" (solii) numiţi de societăţile lor, — numiri prin cari erau trimişi din cuibarul din Bucureşti 40 de Jidani şi numai 20 de Români!..

E interesant şi îmbucurător, că între cei 18 redactori întruniţi la sfatul inimilor româneşti neînduplecate în faţa vrăşmaşului, erau redactori dela toate foile româneşti din Cluj, dela: „Ţara Noastră", „Cosinzeana", „Lumea şi Ţara", „Ideea Naţională", „Clujul", „Gazeta Voluntarilor", „Gazeta Poporului", „Cultura Poporului", — apoi dintre redactorii „Patriei" unu, dintre ai „Infrăţirii" trei, — aşadar şi din redacţiile cari erau de altă părere, încă s'au desfăcut unii şi au fost împotriva acestui congres ticluit pentru a scoate la iveală cum şi în gazetărie, ne dictează jidanii şi jidoviţii. — Aceste date le scoatem din „Ideea Naţională.

„Ţara Noastră", revista dlui Goga, prin peana redactorului ei d. Al. Hodoş, a scris foarte hotărâtă împotriva acestui „Congres" ce numai românesc nu era să fie şi dă toată dreptatea studenţilor şi publicului care a demonstrat la Teatrul Naţional aşa cum a demonstrat.

„Lumea şi Ţara" a dlui Dr. Seb. Bornemisa, cu totul de-o părere cu „Ideea Naţională", pentru studenţime şi contra ţesăturilor jidoveşti. Ea spune: „Dacă studenţimea nu ar fi zădărnicit ţinerea acestui „Congres", apoi ei negreşit că ar fi fost un nou prilej de-a umili neamului romă-

nesc şi din nou s'ar fi văzut că în ţara românească străinii sunt stăpîni"!

Iată credinţa oamenilor cari nu au zgardă pe vîrful penei şi pe vîrful limbei. Aşa simt toate sufletele româneşti neatârnătoare.

„Gazeta Voluntarilor" foale scrisă de bravi luptători pe front, e tot atât de hotărîtă şi dreaptă, stând pe lângă studenţii luptători pentru neam, — şi spune că, deşi nu aprobă toate excesele (faptele răzbunătoare ca spargerea de fereşti, etc.), vede în cele întâmplate Dumineca (în ziua congresului) zorile unor vremuri de scuturare a mulţimii româneşti jignite până acum, sub cuvinte sunătoare dar false (mincinoase) de toţi samsarii de conştiinţe (târgoveţi de suflete).

Manifestaţia „nu a fost îndreptată împotriva gazetăriei naţionale româneşti, ci împotriva acelora, cari prin scrisul lor zilnic faşifică, în numele „umanităţii" (a îngăduinţei omului îndurat), a „civilizaţiei" şi a altor vorbe ademenitoare, *ori-ce avânt al ideii româneşti!"* „Manifestaţia spontană (izbucnită aşa de odată) de Duminecă, s'a îndreptat împotriva gazetăriei jidoveşti şi jidovite, dela noi!

...*„A vedea în aceasta* **mâna vre unui partid politic** cu anumite interese (foloase pentru el), **e o hulire tot atât de ticăloasă**, ca şi cea aruncată de pe scena Teatrului de către dl Bacalbaşa, că „demonstraţia era îndreptată împotriva fraţilor din Regat!.."

„Clujul" spune tot atât de hotărât, că ridicarea tinerimei şi a publicului (a lumii ce era de faţă la Teatru), a fost numai pentru a se arăta despreţul (scârba) faţă de gazetele potrivnice neamului românesc, cari uneltesc mereu în ascuns, pe dedesupt, contra intereselor (trebuinţelor şi foloaselor) româneşti. Spune că în zadar foile (jidoveşti) din Bucureşti se laudă că doară ele au sprijinit din răsputeri marile mişcări naţionale, ca Procesul Memorandului, mişcarea pentru războiul de desrobire şi altele, — căci aceea au făcut'o numai pentru a se face frumoase în ochii lumii româneşti, ca apoi, cu atât mai uşor să poată urma cu uneltirile lor împotriva intereselor (trebuinţelor) de viaţă ale Românilor! Dar şi ce s'a scris bine în acele pricini mari, era scris de Românii cari le trimiteau articlii lor buni. Nu-i scria Rosenthal, Braunştein (azi „Brănişteanu" redactor la „Adevărul), nici Honigman (azi „Fagure" redactor la „Lupta" lângă tată-său sufletesc Mille). — Arată că gazetele contrară din Bucureşti au scris că studenţii, spărgând în acea seară mai multe vitrine (ochiuri mari de prăvălie) „au furat aurituri din prăvălia lui Braunfeld şi Fenyő", — ca prin asta să arunce o lumină urâtă asupra studenţilor şi ca să poată să ceară cercetare „criminală" (pentru fapte rele) împotriva lor, ca împotriva unor hoţi! — Atât sunt de negri la suflet aceşti duşmani ai nostri. „Clujul" scoate de astfel la iveală, că dl ministru Al. Lăpădatu deşi se afla în Cluj, n'a mers să iee parte la „Congres", căci, se vede că simţea, că nu e acolo ce ar trebui să fie, n'a luat parte nici dl general Patala, comandantul militar al Clujului, nici dl Prefect S. Murăşanu.

„Infrăţirea" a fost la început foarte năcăjită pe studenţi pentru zădărnicirea congresului, — dar apoi, după plecarea „oaspeţilor", a început a privi lucrul aşa cum e, şi a arăta, că vinovaţii pentru răzvrătirea tinerimei, sunt înseşi foile pe care ziarele româneşti le cuprind sub numirea de „anumita pressă", adecă un anumit soiu de foi (soiu cu usturoiu), care mereu jigneşte sufletele româneşti prin ţinuta sa vinovată. Era o vreme când multă lume credea, că gazete ca „Adevărul" sunt „democrate" (cu privirea spre popor şi dorind a-l ridica pe popor cât mai sus în drepturile lui în ţară). Dar azi nu mai crede nime în „democraţia" acestor foi, cari îşi schimbă zilnic faţa, ca să nu le cunoşti cine-s în aievea. Odată vezi acest soiu de foi la Nistru făcând în taină ochi dulci bandelor de bolşevici, odată în Ardeal zimbind neamurilor streine, ori la Jilava în braţe cu comuniştii. Sunt pretutindeni şi nicăiri, ca spiridusul diavolului, căci ştiu să piară la vreme şi în aşa fel, că tu se crezi, când le prinzi în dragoste cu bolşevicii, că ele ţine la Basarabia, nu la răii de peste Nistru; când aţâţă neamurile streine din Ardeal, să pară că sprijinesc „România Mare", când se pupă cu comuniştii răsturnători de rânduiala ţării, să pară că-s luptătoare pentru ordine şi lege!.. Dar ori-ce ochiu limpede vede, că acest soiu de foi (cu usturoi) cultivă pe rând toate pornirile cari au rostul *de a slăbi puterile noastre ca neam şi puterea noastră de apărare naţională!* (Slăbind credinţă, zguduind sufletele în cetitori prin scrisele lor pline de venin, acest scop îl urmăresc şi îl şi ajung).

„Sub cuvânt că vreau să ne facă „democraţi", aceste foi au urmărit totdeauna să ne facă **mai puţin Români!"** — şi de aci vine ura ce se îndreaptă astăzi împotriva lor (a acestor foi) şi pe care Clujul li-a arătat'o într'o formă şi cu mijloace atât de răsunătoare!" — închee ziarul „Infrăţirea".

„Patria" dă ştiri despre cele întâmplate, fără a-şi prea arăta părerea asupra lor. Nu-i plac.

„Gazeta Transilvaniei" (Braşov) spune că tot ce s'a făcut la Cluj, prin mişcările tulburătoare a unor studenţi, puşila cale de anumite cercuri politice, — înseamnă un pas înapoi spre vremile de anarhie (fără cap) şi de întunerec! Congresul era să fie un pas înainte în desvoltarea legăturilor de pace şi de înfrăţire între toţi gazetarii (adecă de înfrăţire cu streinii). Trimite dlui Bacalbaşa, salutul frăţiei şi a respectului operei (muncii) salé, asigurându-l că în tot Ardealul nu poate găsi decât răsunetul unei dureroase protestări împotriva celor ce au săvârşit „scandalul" dela Cluj. Apoi spune:

Vina nu e a studenţilor, ci a politicianilor cari pescuesc în apa tulbure. Osândeşte „necugetata uşurinţă a celor cari (înţelege: studenţii) se fac unelte în mâna celor dintâi (a oamenilor politici. — Vezi ce zice despre asta „Gazeta Voluntarilor").

Din Grecia.

Familia regală a Greciei, venită în România.

Cum Venizelos a tras cu isteţime sforile din străinătate, pentru a alunga familia regală din Grecia, — pentru păcatele fostului Rege Constantin, şi pentru a fi el Preşedintele ţării, a şi isbutit cu trăsătura sa. Familia regală a Greciei a sosit Dumineca trecută în România. A fost primită cu cinste şi cu căldură. Va sta câtva timp la Cotroceni, apoi vine la castelul din Bran (jud. Făgăraş) unde va avea locuinţa de stat.

Poporul grecesc e foarte schimbăcios. Doar ce face acum, a mai făcut-o nu de mult. Venizelos era la cârmă şi câştigase Greciei încă pe-atâta hotar, cât e toată Grecia de azi. Totuşi nestatornicul popor grecesc: l'a bătut în alegeri, a adus napoi pe Constatin în „triumf", apoi când acesta perdu tot ce a câştigat Venizelos, îl izgoni de nou şi acum aduce napoi pe Venizelos... Venizelos va trăi încă, pentru a mai ajunge izgonit de acelaşi popor, despre care vechii Romani, cari bine-l cunoşteau, au spus: Graeca fides, nulla fides, — adecă: Credinţa Grecului, nu e nici o credinţă!

Dar până le trece vârtagul, Familia Regală de azi, George şi Regina Elisabeta, Principesă de România, a părăsit ţara.

Din
Protocoalele
Înţeleptilor Sionului.

Cap. I (urmare).

Tot în Cartea întâie (Cap. I) „Înţelepţii Sionului", îndrumătorii sufleteşti ai Evreimei de pe tot globul, îşi râd în chip crud de învăţătura despre libertate, egalitate (ca adecă toţi să fie de-opotrivă) şi frăţietate, pe care ei o strigă mai tare peste lume, — fără a vrea să şi-o aplice şi în lăuntrul cesei ori împărăţiei lor.

„Noi cei dintâi, — spun ei, (vezi pag. 40 a „Protoc."), încă din vechime, amaruncat poporului cuvintele: „Libertate, Egalitate, Frăţietate!", — cuvinte pe cari le-au repetat apoi, după noi, papagalii fără cap, cari atraşi din toate părţile de această momeală, nu s'au folosit de ea (de libertate şi celelalte) decât pentru a nimici înaintarea lumii, ca şi adevărata libertate a omului, care era mai bine asigurată prin ţinerea mai de scurt a mulţimii.

Oamenii cari s'au crezut deştepţi, n'au ştiut să descurce înţelesul ascuns al acestor cuvinte, n'au văzut că ele se bat în capete unul cu altul, căci nu a lăsat Dzeu „egalitate" în natură; (fiinţă de-opotrivă una cu alta) că nu poate să fie libertate (căci atunci s'ar mânca om pe om), că natura (firea) ea însaşi a făcut lucrurile deosebite unele de altele şi sufletele şi firile oamenilor deosebite, (şi atunci cum vrei să ajungi a le avea „egale" de-opotrivă?).

Totuşi, în largul lumii, cuvintele Libertate, Egalitate, Frăţietate adauseră la rândurile noastre, prin mijlocirea agenţilor nostri, legiuni întregi de creştini, cari ne purtară cu însufleţire steagurile.

Şi totuşi, aceste cuvinte erau nişte viermi, cari rodeau bunăstarea tuturor nejidanilor, spulberând pretutindeni pacea, liniştea, ţinerea la olaltă subpământ toate aşezămintele statului! Veţi vedea din cele ce urmează, că acestea toate *ne-au folosit numai nouă!* Acest lucru ne dădu putinţa a desfiinţa starea osebită a păturilor sus puse creştine, care erau singurul lor mijloc de apărare împotriva noastră. Pe dărâmăturile acelei păturі sus puse ca aristocraţie naturală, am ridicat noi aristocraţia noastră (pătura boerească) a inteligenţei şi a *banului*"...

Că aşa e, avem oglindă strigătoare *Rusia*. Aci ei au dărîmat stăpânirea veche sub care Rusia ajunsese la bogăţie şi bunăstare, ca mai rar aiurea, — şi s'au urcat ei sus, şi azi — vezi ce e acolo! Poporul rus, de nu cădea în cursa vreismului în zilele tulburi ale războiului, nu zdrobea, ci prefăcea, schimba cu rost, cu socoteală, stările vechi prea aspre, cu unele mai dulci, mai nouă. Dar aşa, în loc de o prefacere care să-l ducă la o viaţă şi mai dulce, ajunse — unde-l vedeţi dus, împins, de Jidani!.. Lor nu le plac stările sănătoase şi mergând încet spre lăpădarea scăderilor trecutului, căci asta lor nu le e de bine, ci mai curând de rău, — ci vor peste tot locul prăbuşire în prăpastie, c'apoi acolo ei îşi pot face trebile de vermi ce sfredelesc cadavrele...

Ce-am dat şi ce-am căpătat dela Sârbia

Protestul Bănăţenilor împotriva schimbului.

Comitetul Românilor Bănăţeni refugiaţi, având în frunte pe dl Em. Ungureanu, a înaintat guvernului un protest (cuvânt de împotrivire) faţă de schimbul de comune dintre România şi Jugoslavia. Protestul arată ce câştigă şi ce pierde România prin acest schimb. România are să primească dela Jugoslavia 7 comune pe cari Sârbia le cuprinsese când s'a tras întâi hotarul vremelnic pe linia aşa zisă „linia Clemenceau". Acum după stabilirea de tot a liniei, Sârbia avea a începe în 25 Decem. ieşirea din comunele: Comloşul-mic, Checia-Croată, Pustiniş, Cenei, Soca, Jamul-mare şi Lăţunaş, urmând ca acestea să treacă la România, fiindcă Sârbia le ţinea pe nedrept încă din 1919. Iar până în primăvară, Sârbia are să mai iasă şi din comunele: Bebaveche, Pusta-Cristur şi Iam. Căci limpezindu-se dreptul fiecăreia din cele 2 ţări, Sârbia a fost judecată să dee napoi României aceste 10 comune.

Iar prin învoiala făcută mai nou între ele, România mai capătă şi orăşelul Jimbolia, dar dă în schimb Sârbiei comunele Modoş şi Pardani.

Comitetul de patrioţi bănăţeni află că acest schimb de comune e cu totul fără folos, ba chiar păgubitor pentru România! Pentrucă, spune protestul, Jimbolea are 8100 Germani, 2300 Unguri şi peste 300 alte neamuri streine, are aşezăminte culturale (de învăţătură) tot streine, printre ele chiar un Liceu integ German, şi nu-i pentru noi nici un

câştig a spori numărul Germanilor în judeţul Timiş-Torontal.

„Bucuros dăm Sârbilei comunele Modoş cu vre-o 5000 locuitori, toţi streini, Părdanii cu 3200 loc., toţi streini, ba să le dăm şi comuna Ciavoş cu 1100 locuitori streini, fiind ea abia la 2 kilometri de Modoş. România să nu primească nici Beba-veche, nici P.-Cristurul, nici Jimbolea, ci să ceară comunele româneşti din apropierea Vârşeţului de-alungul hotarului nostru: Mesici, Iabuca, Solşiţa, Cuştei şi Voivodinţi, Iamul-mare şi Iamul-mic, — cari ar aduce României 9200 Români, — nu peste zece mii de străini. Beba-veche n'ar trebui s'o primim, căci deşi are peste două mii de Români, dar pentru ea trebue să primim şi P.-Cristurul cu-at unguresc, care ne cade în cale pre Beba-veche".

Acest protest a fost înaintat guvernului la Bucureşti, iscălit de Preşedintele Ligei Românilor refugiaţi, dl Emanuil Ungureanu.

*

Iată cam cum stau azi comunele ce vin la schimb:

Jomnolea e oraş cu vre o 12.000 locuitori, mai ales Şvabi, restul unguri, iar Români foarte puţini, doar 200—300.

Beba-veche are vre-o 3200 locuitori, în care vre-o 2100 sunt Români, ceialalţi Şvabi şi Unguri.

Pusta-Cristur, vre-o 800 loc. aproape numai unguri.

Comloşu-mic, vre-o 2400 loc. aproape curat şvabi.

Checia-croată, 1200 loc. între cari 200—250 Român, ceialalţi croaţi, unguri, sârbi şi şvabi.

Cenei peste 3000 loc. Şvabi şi unguri, Români deloc.

Uivar, vre-o 2000 locuitori toţi Şvabi.

Pustiniş (Öregfalu) 1500 loc. între cari vre-o 800 români, ceialalţi unguri, şvabi, evrei.

Jamul-mare, vre-o 4000 loc. între cari doar 300 Români.

Lăţunaş, cu 1100 loc. între cari 900 Români.

Iam cu 1500 loc. între cari peste 1000 Români.

Modoş, cu 5000 loc. între cari doar 100 Români, ceialalţi şvabi, unguri şi Evrei; şi

Părdani, vre-o 4000 locuitori, Şvabi şi unguri.

Vom primi doar 11 comune şi vom da 2, şi mântaim de sârbizare vre-o 4—5000 de Români, dar luăm în trupul ţării peste 20.000 de străini.

Ce nu vedem noi.

— Evreii vor să formeze stat în stat! —

Mai acum 2 săptămâni s'a adunat în Oradea-mare Congresul (Marele Sfat) al Evreilor ortodoxi din Ardeal, Banat şi Crişana. Ei au fost chemaţi pentru a se rîndui într'o Societate deosebită a lor, care să aibă o *Conducere Centrală*, aşezată într'o singură mână tare, care *„să apere interesele* (trebuinţele şi folosul) *Evreimei în lăuntru* şi în afară!"

Şi în afară! Auzi bine, creştine? Noi ştiam că, pân' acum, *în afară*, amestecă în trebile lor cu *alte state*, ca şi în ori-ce atingere cu alte state, cetăţenii unei ţări se apărau prin ministrul ţării, prin consulii ei. Acum aflăm că Evreii vor să aibă apărătorul lor *deosebit*, pentru trebuinţele lor! Adecă vor să fie *stat în stat*, ba n'am zis bine *„stat în stat"*, ci: *stat* peste *stat!* Un stat ce întoarce spatele statului nostru, şi cînd are nevoie, îşi pune în mişcare pe apărătorul *său*, şi prin acela scoate dela alte state aceea ce trebueşte jidovimii din ţară.

Cine nu vede în asta un despreţ, o nesocotire jignitoare, a *statului* în care trăesc aceşti îndrăzneţi?

Totuşi, sunt atâţa încă cari bagă vină celor ce cearcă a-i pleca pe Evrei cu nasul mai la pământ şi a ridica neamul nostru pe treptele stăpânirii în această ţară, până la înălţimea ce i-se cade!

Noutăţi

In Cluj s'a asprit starea de asediu. Nu mai pot merge pe stradă mai mult de 4 inşi la olaltă. Nici o adunare, sub nici o formă, nu e îngăduită. Câţiva studenţi ce au fost arestaţi, vor fi daţi în jidecata tribunalului militar (Curtea marţială). S'a trimis (ori au şi sosit) încă 100 de poliţişti-călări şi vre-o 300 pedestri, spre întărirea poliţiei din Cluj. Ci-că însuşi întâiul-Ministru Brătianu, care e şi Ministru de Interne, va veni să vadă cum merg cercetările. — Jidanii cu ferestrile sparte au cerut despăgubiri de vre-o 4 milioane. Se spune că statul îi va despăgubi, dându-le peste un milion, ca să-şi refacă pagubele.

*

Postă în Gurasada. Cu începutul lunii de faţă, Decembre, s'a redeschis oficiul postal în Gurasada, care n'a funcţionat de 3 ani. Redeschiderea o mulţămim harnicului notar cercual Gh. Astaloş.

Un Român.

*

Dela „Ardeleana". Din cauza încheerilor anuale birourile institutului de cred. şi econ. *„Ardeleana"* sunt închise în zilele de 31 Decembre 1923, 1, 2 şi 3 Ianuarie 1924.

*

Calendarul Naţional pe 1924

e gata şi s'a început trimiterea lui.

E frumos ca în toţi anii din trecut. Preţul unui exemplar trimis franco (posta plătită de noi) e 7 Lei, dar cel ce vrea să fie sigur că nu i-se perde pe postă, să adauge 2 Lei, ca să-i meargă recomandat (aşadar recomandat e cu 9 Lei).

Cel ce cumpără cel puţin 6 exemplare, le plăteşte cu **numai 6 Lei unul** *şi-i merge pachetelul recomandat, ca să nu i-se pearză pe postă.*

Daţi adresa foarte curată, fără greş: numele, comuna, posta din urmă şi judeţul.

Banii se trimit nainte!

*

Leul creşte şi iar scade.

In timpul din urmă Leul a trecut de 9½ centime, este aproape de 10, dar în altă zi iar se clatină. Pricepătorii spun, că urcarea a venit de acolo, că suntem în vremea exportului (trimiterii în afară) a roadei anului şi de aceea Leii s'au căutat şi preţul lor a crescut. Tot ei însă ne spun, că asta nu e de durată, căci balanţa negoţului ţării, n'ar fi prielnică, că nu trimitem în afară nici pe departe cât aducem, — şi aşa preţul banului nostru nu are putere a se ridică statornic.

O credem. Şi o înţelegem. Oamenii nostri, — ca, de altfel, — în cele mai multe ţări, — dela războiu încoace nu stau serios şi din greu pe lucru, ci foarte mulţi cu gândul — la Americа, la îmbogăţirea repede pe care o visează prin aceasta. Ceea-ce înseamnă, că — mergem să ajutăm Americei ca să-i umble fabricile, să aibă ce ne vinde, să aibă cu ce ne stoarce banii şi a-i duce la ea, să aibă cu ce ne ţinea în robie economică cât mai mult!

Pe când dacă ar sta tot omul la locul lui şi ar lucra, ţara ar ajunge a avea ce vinde mai mult decât cumpără, şi atunci preţul banului ţării şi creditul ţării în afară, ar creşte, neatârnarea ei faţă de năvala mărfurilor streine ar spori.

Ci asta mulţi din noi nu vor s'o priceapă. La atâta iubire de ţară multe inimi nu se pot înălţa! Prea mulţi spun: Ce-mi pasă? mie să-mi fie bine, eu să ajung la câştig uşor! — ce-o fi încolo, treaba lumii. Ca şi cum ar zice: Eu să trăesc mai pe uşor, copiii mei treaba lor cum vor trăi!...

Preţul foilor

— Toate sunt silite a-l urca —

Cât de mult am fi dorit să putem vesti, că, — mergem spre ieftinire, sau macar că, rămânând la preţul vechiu, foile vor putea apare mai mari, mai bogate. Dar — n'am ajuns încă la acest punct de vreme ca noroc. Alăturea de scumpirea tuturor lucrurilor, merge, e silită să meargă, şi scumpirea foilor. Foile de zi s'au scumpit mult în toamnă. Foile săptămânale, acum în preajma noului an îşi arată şi ele preţul cu care sunt hotărâte a intra în noul an. Pân'acum trei foi poporale şi-au vestit urcarea preţului de abonament pentru 1924:

»Foaia Poporului« dela Sibiiu, dând 6 pagini, a urcat preţul dela 60 Lei la 100 Lei pentru anul 1924.

»Lumina Satelor« din Sibiiu, tot în 6 pagini, dela 60, la 90 Lei.

„Lumea şi Ţara" din Cluj dela 60 la 90 Lei.

După aceste urcări se îndreaptă şi »Libertatea« cu adausele ei. Şi, deşi dând noi tot 8 pagini, aşadar cu una a patra parte mai mult decât altele, ar trebui să urcăm şi preţul peste al celorlalte foi asemănătoare, — ne oprim şi noi la preţul statorit de ele, — şi anume:

„Libertatea": 60 Lei pe an,

„Foaia Interesantă" 30 Lei pe an.

Cel ce vrea să aibă foaie foarte ieftină, îşi poate abona numai „Libertatea" singură, cu 60 Lei, sau Foaia Interesantă singură, cu 30 Lei.

Cel ce le abonează pe amândouă, plătind 90 Lei pe an, — primeşte a treia foaie: „Plugarul Luminat" gratis, fără altă plată.

Bunul cetitor va face asemănare şi cu alte foi săptămânale. Cele mai multe de numai 4 pagini (feţe) se dau cu 100 Lei pe an.

Faţă de acestea „Libertatea" e cea mai ieftină foaie pentru popor.

Din casa nici unul Român cărturar, bun patriot, să nu lipsească senzaţionala carte:

„Protocoalele Inţelepţilor Sionului"

care descopăr lumii uriaşul şi fără păreche de vicleanul plan, după care cel mai înalt sfat al învăţaţilor evrei de pe glob, conduc lucrarea de robire şi ţinere în robire economică, a tuturor popoarelor din lume, îndeosebi a celor creştine! Cetindu-o, multe lucruri pe cari azi nu le înţelegeai, le înţelegi îngrozitor! A se cere la „Libertatea", în Orăştie (jud. Hunedoarei), trimiţând nainte preţul ei, *35 Lei*, pentru care se expediază franco-recomandat. Cu ramburs nu se trimite.

Toţi aceia cari ne-au trimis condoleanţe, precum şi cei cari au luat parte la înmormântarea iubitului nostru fiu şi frate Roland Dörner, — primească pe această cale sincerele noastre mulţumiri.

(1038) 1—1 **Familia Dörner.**

Publicaţiune.

Pentru aprovizionarea orfelinatului *„St. Răduţ"* din Orăştie cu carnea necesară pe anul 2924 se publică licitaţie cu oferte închise. Orfelinatul are nevoe de cca 70 kgr. carne săptămânal. Doritori cari doresc a concura sunt rugaţi a-şi depune ofertele la direcţiunea orfelinatului până la 31 Decembre 1923.

(0) 1—1 *Direcţiunea.*

Publicaţiune.

Pentru ocuparea postului de *educator* la orfelinatul *„St. Răduţ"* se publică concurs. Doritorii a ocupa acest post sunt rugaţi a-şi înainta cererile dimpreună cu pretenziunile lor, la direcţiunea orfelinatului în Orăştie.

(0) 1—1 *Direcţiunea.*

Farmacia Vlad

din Orăştie, Piaţa Prinţul Carol (lângă Liceul A. Vlaicu), condusă azi de proprietarul însuşi, Virgil Vlad, — atrage luarea aminte a onoratului public din loc şi jur asupra faptului, că *s'a arangeat de nou, complet*, fiind bogat înzestrată în afară de articli de farmacie (apotecă), şi cu tot felul de pansamente (de legat), cu parfumerie, articli de gumă, săpunuri fine, etc.

(992) 3—30

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dentist Dr. S. Seidner dă consultaţii în ORĂŞTIE Piaţa Aurel Vlaicu 7 (la etaj deasupra prăvăliei Ioan Rob). — *Plombe. — Scoatere de dinţi fără dureri — Regulare de dinţi. Punere de dinţi.* (953) 1—10

In prăvălia românească
Ioan Inişca, Orăştie lângă sticlăria Szöllössy:
se află: Depozit permanent de mărfuri textile, precum: Pânzărie, Şifoane, Barcheturi, Stămburi, Satenuri, Cârpe de cap, Bumbacuri şi Arniciuri colorate D. M. C. şi mare sortiment de ciorapi, furnituri pentru croitori cu preţuri moderate.
Mărfuri numai de prima calitate!
(1034) 2—3 **Serviciu prompt şi preţuri solide!**

Ucenic de prăvălie.

La prăvălia societăţii comerciale „Tecana" din Teaca (judeţul Cojocna), se primeşte îndată un ucenic (învăţăcel) de prăvălie, în etate de 13—14 ani. Cei cu şcoală mai multă, sunt preferiţi. (1029) 2-5

Publicaţiune.

Societatea Regnicolară din Şibot (Hitelszövetkezet) pentru ultima oară avertizează foştii săi clienţi că societatea s'a desfiinţat pe deplin şi întrucât are cineva pretensiuni să le insinue şi dovedească la subsemnatul cel mult până în 1 Februarie 1924 s. n. căci la caz contrar reclamaţiuni ulterioare nu vor mai fi luate în considerare.

Şibot, la 23 Dec. 1923.

Ioan Molodeţ m. p.
(1035) 1—1 Presidentul.

Moară de arindat sau de vindut,

este a subscrisului. Totodat caut un morar priceput la motor de benzină.

Samoilese Nicolae, morar
(1032) 2-3 Folt, p. Orăştie.

Se caută una *locuinţă* cu *2—3 camere* eventual şi cu grădină. Deslușiri la firma:

V. Corvin & Comp. Orăştie.

unde se pot cumpăra *mărfuri de Manufactură* cele mai bune, cu *preţuri reduse pentru sărbători* ca:

Ciolgiuri, Bumbăcel, Barcheturi, Cloturi, Ştofe de Dame şi Domni, Catifele, Ghete de tot felul, Cămăşi, Ciorapi, Cravate, Pălării, Şepci, Ploiere, Mantale de gumă. Căptuşeli şi ori-ce articlu din branşa Manufacturei. — Tot aici se fac haine după comandă! (1021) 4—5

Aviz! Fac cunoscut, că mi-am transportat întreg materialul de Cherestea de cca 50 vagoane dela fereastrăul din Şibot în depozitul de scânduri şi lemne din Orăştie şi de aici fac vânzările tot cu acelaş preţ redus.

Vând în detail şi cu vagoanele şi liferez la ori-care gară următoarele:

SCANDURI DE BRAD USCATE şi tăietură nouă, laţuri, rigle, mărglaţ, lemne cioplite de edificat cioplitură nouă.

ŢIGLĂ mare horjită cu patru ori cu un cioc, de cea mai bună calitate, dispunând cca cu 50 vagoane. La cumpărări mai mari o vând sub preţul de zi a fabricelor.

PETRII DE MOARA cele mai renumite pentru mori de foc, benzină etc. sistem francez, din bucăţi alcătuite, le dăm pe garanţă, precum şi pentru mori de apă dintr'o bucată. — Dispun azi de 60 bucăţi de toate mărimile.

VIN BUN din via proprie din Covăşinţi, podgoria Aradului, cca 1000 ferii (100 hetol.) din anul 1922, precum şi rachia de drojde, trevere prefăcţi, care vin e depus în pivniţele mele din Orăştie, piaţa Regina Maria nr. 24, precum şi alte 1000 ferii (100 hetol.) vin din 1923, care se află la pivniţele viei din Covăşinţi.

UN TREER de alea grâu. — Ori-ce informaţii dă proprietarul:

Teodor Vulpe,
Orăştie (judeţul Hunedoarei)
Telefon: 20 Depozit. 29 Locuinţă.
(1022) 4—6

Ocazie binevenită pentru
Cadouri de Crăciun şi Anul-Nou:
Alegere mare în Obiecte practice pentru economia de casă şi bucătărie! — în prăvălia:
Dolf Rener
Orăştie, str. Rege Ferdinand 12
(1029) 2—5

Publicaţiune.

Domnii acţionari ai Cooperativei „Românul" din Baia-de-Criş (fosta înaoţie Hangya) sunt rugaţi a-şi prezenta acţiunile vechi Direcţiunei, cel mai târziu până în 31 Decemvrie 1923 şi a le întregi la valoare de 50 Lei, având a mai solvi cauzei 15 Lei după acţiune. Domnii cari nu doresc a şi le întregi, îşi pot ridica părţăşia până la acel termin, în caz contrar părţăşia va trece în fondul de rezervă.

Membrii noi se primesc la casă şi vor solvi la înscriere 50% din părţăşie şi 10 Lei taxă de înscriere.

Baia de Criş, la 21 Nov. 1923.

(1025) 2—2 Consiliul de Administraţie

„CUGIEREANA" institut de credit şi economii în Cugir

CONVOCARE

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Cugireana" sunt invitaţi la a

XX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în *9 Ianuarie n. 1924 la ora 2 p. m.*, în localul institutului

OBIECTELE:

1. Deschiderea adunării şi constituirea biroului.
2. Raportul Direcţiunii şi Inspecţiunii despre exerciţiile 1921 şi 1922.
3. Deciziune asupra profitului realizat şi darea absolutorului îndatinat.
4. Alegerea Direcţiunii.
5. Alegerea Inspecţiunii.

Numai acei acţionari pot participă la adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, cari sunt înduşi mai înainte cu 6 luni în registrul acţiilor, ca proprietar de acţii. — Acţiile sunt a se depune la cassa institutului până la 9 Ianuarie st. n. 1924, ora 12.

Cugir, la 17 Decembre 1923.

ss Constantin Olariu, preşedinte. *ss Ariton Migia*, membru în direcţie.

Contul Bilanţ cu 31 Decembre 1921.

ACTIVE		PASIVE	
Cassa în numărar	110.671'57	Capital social	50.000'—
Cambii de bancă	134 408'90	Fond de rezervă	27.434'7[illegible]
Cambii cu acoper. hipot.	20.741'—	Fond cultural	1.612'5[illegible]
Efecte şi obligaţiuni	65.198'—	Fond de penziuni	1.504'0[illegible]
Anticipaţiuni	3.365'90	Depuneri spre fructificare	371,834'[illegible]
Diverşi debitori	9.152'—	Depozite de cassă	6.057'0[illegible]
Conturi curente	147 497'74	Creditori	33.180'3[illegible]
Poziţii tranzitoare	6.199'50	Dividendă neridicată	2.016'—
		Interese tranzitoare	1 239'9[illegible]
		Profit curat	2.414'9[illegible]
	497.294'61		497.294'6[illegible]

Contul Profit şi Perderi cu 31 Dec. 1921.

SPESE		VENITE	
Interese după depuneri	14.416'30	Profit transpus	672'0[illegible]
10% darea inter. după dep.	1 441'63	Interese de escont	13.431'2[illegible]
Chirie	1.500'—	Interese de cambii hipot.	2.700'3[illegible]
Contribuţiuni	6.634'—	Interese de efecte	1.500'—
Salare	8.789'20	Diverse venite şi proviziuni	9.185'6[illegible]
Spese curente	2.193'90	Interese de cont curent	9.982'2[illegible]
Tantieme	82'17		
Profit curat	2,414'94		
	37.472'14		37.472'1[illegible]

Cugir, la 31 Decembre 1921.

Contul Bilanţ cu 31 Decembre 1922.

ACTIVE		PASIVE	
Cassa în numărar	35.896'42	Capital social	50.000'—
Cambii de bancă	359 748'40	Fond de rezervă	27 434'7[illegible]
Cambii cu acoper. hipot.	62.492'50	Fond cultural	1.612'5[illegible]
Efecte şi obligaţiuni	65.830'50	Fond de penziuni	1.504'0[illegible]
Anticipaţiuni	3 365'90	Depuneri spre fructificare	598 521'[illegible]
Diverşi debitori	16.060'73	Depozite de cassă	19 355'4[illegible]
Conturi curente	162.284'03	Dividendă neridicată	1.843'5[illegible]
		Profit curat	5.406'9[illegible]
	705 678'48		705.678'4[illegible]

Contul Profit şi Perderi cu 31 Dec. 1922.

SPESE		VENITE	
Interese după depuneri	25.334'66	Interese de escont	15.428'54
Chirie	1.500'—	Interesele cambiilor hipot.	2.557'27
Contribuţiuni diverse	7.827'75	Interese de cont curent	25.739'79
Salare	8.460'—	Diverse venite şi proviziuni	5.614'49
Spese curente	3 291'—	Venite după depun. proprii	5.250'—
10% darea inter. după dep.	2.533'47		
Taxe de asigurare	236'24		
Profit curat	5 406'97		
	54.590'09		54.590'09

Cugir, la 31 Decembre 1922.

DIRECŢIUNEA:

ss Valer Herlea. ss Constantin Olariu, preşed. *ss Ioan Lupuţiu. ss Avram Oltean. ss Ariton Migia. ss George Berian. ss Romul Crişan. ss George Micu. ss Ionuţ Ştefănescu.*

Revăzut şi aflat în consonanţă cu registrele. (1037) 1—1

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

ss Simion Oltean, preşed. *ss Vasile Motoaşcă. ss George Lupuţiu*

Ocaziune rară de cumpărare!
HUFFELD Clavir automat şi de mână, de 140 ctm. lungime, 140 ctm. înălţime şi 70 ctm. lăţime, în stare foarte bună, provăzut cu un mic motor electric, cântând singur, automat, *dar şi cu mâna*, cu 30 buc. note rolate: nemţeşti, româneşti şi ungureşti, potrivit pentru cafenele, restaurante şi pentru familii, — e de vânzare. — Informaţii la foaie. (0) 2—

Ţinut pentru 3 copii de 1—5 ani, îngrijitoare inteligentă ori pregătită pentru grădinile de copii.
Ofertele a se adresa la:
Dr. Damian
(1033) 2—3 Sânnicolaul-Mare.

De vânzare: (1031) 2—2
un prânzitor pentru 12 persoane, cu totul modern, cu totul nou, masiv; — şi un dormitor complet alb, nou.
Informaţiuni la: Vila din urmă (Aninoi), de lângă Promenadă.

Casă de vânzare.

Casa Nr. 11 din str. Sacului din Orăştie, stând din 2 camere, bucătărie, pivniţă mare, etc., apoi sură, grajd, cocină şi grădină cu pomi şi vie, — e de vânzare din mână libară. Informaţii în scris dă vânzătorul subscris, iar cu vorbă de şi administraţia foei:

(1023) 2—3 Toma Bălaciu
la Almaşul-mare, p. Zlatna

Tipografia „Libertatea" în Orăştie